
Naturvärdesinventering i Tjörnarp, Höörs kommun



Titel: Naturvärdesinventering i Tjörnarps,
Höörs kommun
Beställare: Mette Dymling, Höörs kommun
Författare: Bettina Ekdahl, Marika Stenberg
Foto: © Ekoll AB
Kartor: Bettina Ekdahl, Marika Stenberg

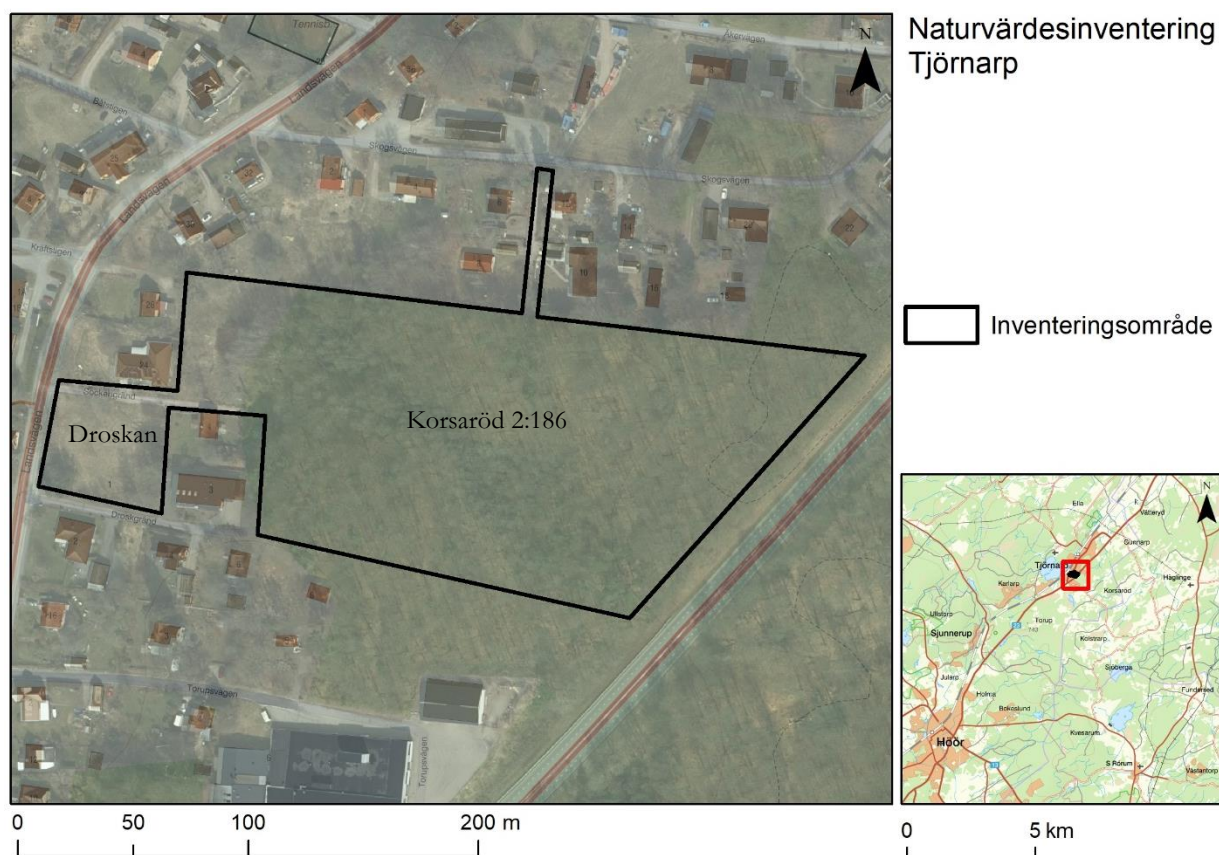
Innehåll

Uppdraget.....	4
Metodik.....	4
Naturvärdesinventering på förstudienivå	6
Naturvärdesinventering på fältnivå	6
Tillägg.....	6
Resultat.....	7
Förstudie.....	7
Fältstudie	7
Områdesbeskrivning.....	7
Naturvärdesbedömning.....	8
Naturvärdesobjekt 1	9
Naturvärdesobjekt 2	10
Naturvärdesobjekt 3	11
Naturvårdsarter.....	12
Invasiva arter.....	12
Värdeelement	13
Samlad bedömning.....	15
Referenser.....	16

Uppdraget

I samband med en ny detaljplan som ska tas fram för fastigheterna Korsaröd 2:186 och Droskan 8 och 9 i Tjörnarp, Höörs kommun har Ekoll AB utfört en naturvärdesinventering (NVI) på fastigheterna på uppdrag av Höörs kommun (figur 1). Detaljplanen kommer föreslå fem nya villafastigheter på Korsaröd 2:186 och planläggning för radhusbebyggelse på fastigheterna Droskan 8 och 9.

Marken inom inventeringsområdena består i dagsläget av mindre öppna markytor och mestadels lövskog mark. På omgivande mark finns befintliga villaområden och riksväg 23 passerar öster om området.



Figur 1. Översikt över inventeringsområdet och hur det ligger i förhållande till Höör.

Metodik

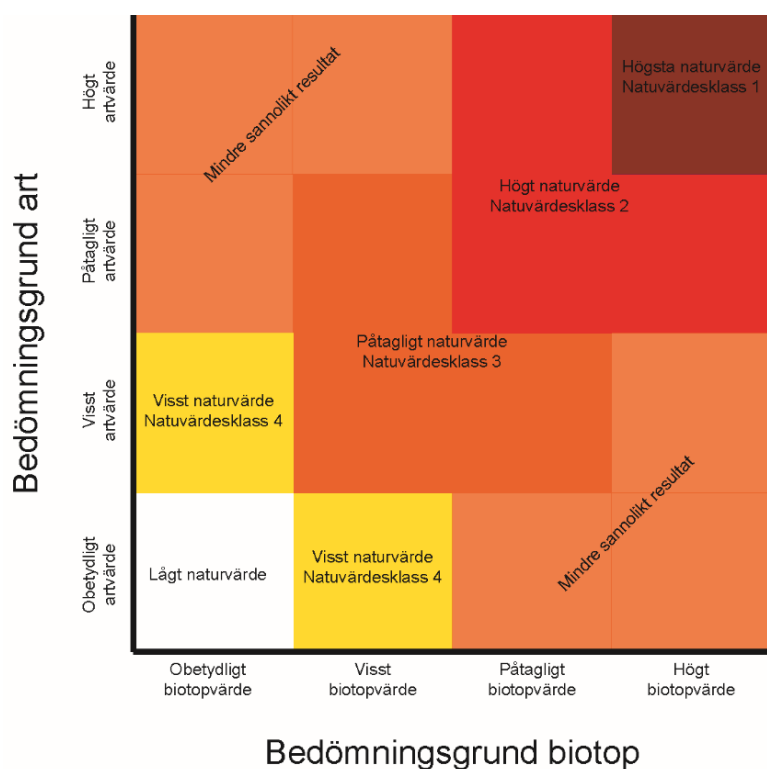
Naturvärdesinventeringen har genomförts enligt svensk standard SS 199000:2014 med detaljeringsgrad ”detalj”, vilket innebär att minsta kartlagda yta (naturvärdesobjekt) är 10 m². Ytan kan även innehålla värdeelement (såsom stockar och äldre träd) som kan pekas ut. En yta ska vara homogen (förutom att den kan ha värdeelement) och utgöras av en dominerande naturtyp och därmed ha samma värde för biologisk mångfald.

Syftet med en NVI är att identifiera och avgränsa de geografiska områden i landskapet som är av positiv betydelse för biologisk mångfald samt att dokumentera och bedöma områdets naturvärden. NVI omfattar generellt varken konsekvensbedömning eller bedömning av framtida naturvärde eller ekosystemtjänster. En NVI ger därför inget direkt svar kring exploateringskänslighet eller utvecklingspotential, däremot utgör den ett viktigt underlag för planering.

Naturvärdet bedöms enligt fyra naturvärdesklasser (grad av naturvärde):

- Naturvärdesklass 1 – Högsta naturvärde (störst positiv betydelse för biologisk mångfald)
- Naturvärdesklass 2 – Högt naturvärde (stor positiv betydelse för biologisk mångfald)
- Naturvärdesklass 3 – Påtagligt naturvärde (påtaglig positiv betydelse för biologisk mångfald)
- Naturvärdesklass 4 – Visst naturvärde (viss positiv betydelse för biologisk mångfald)

Naturvärdet bedöms med hjälp av en kombination av bedömningsgrunderna ”art” och ”biotop” och avser den biologiska mångfaldens nuvarande tillstånd och vilka kvaliteter en biotop har (figur 2). Bedömningen baseras dels på en fältinventering av funna arter och biotoper, dels av tidigare rapporter, t e x artförekomster på Artportalen, Trädportalen och andra uppgifter från trovärdiga källor.



Figur 2. Matris för bedömning av naturvärde. Omarbetad efter SIS-TR 199001:2014

I bedömningen ”art” ingår bland annat naturvårdsarter och artrikedom (artantal eller artdiversitet). Enligt Artdatabanken (<https://www.artdatabanken.se/arter-och-natur/biologisk-mangfald/naturvardsarter/>) är ”naturvårdsarter ett samlingsbegrepp för arter som behöver uppmärksammas inom naturvärden; arter som är extra skyddsvärda, antingen genom att själva vara av särskild vikt eller genom att peka på att områden eller naturtyper är särskilt viktiga ur ett

naturvårdsperspektiv. I begreppet ingår rödlistade arter, fridlysta arter och arter som är listade i EU:s art- och habitatdirektiv, signalarter (indikerar arttrikedom), ansvarsarter (sådana som har en stor andel av sin population i Sverige), samt nyckelarter (arter med generellt stor positiv eller negativ betydelse för biologisk mångfald). Observerade naturvårdsarter och invasiva arter läggs in på Artportalen. Benämningar av arter följer SLU:s taxonomiska databas Dyntaxa (SLU Artdatabanken. U.å). Hänvisningar till rödlistan gäller den senaste upplagan från 2020 (ArtDatabanken 2020).

Bedömningsgrunden ”biotop” baseras på kvalitet på biotopen (biotopens betydelse för den biologiska mångfalden) samt sällsynthet och generella hotbild såsom: förekomst av nyckelarter, naturlighet, strukturer och värdeelement, kontinuitet samt läge, storlek och form (t ex. småskalighet och variation i odlingslandskapet). Vid bedömningen tar man också hänsyn till hur sällsynt och hotad biotopen är regionalt och nationellt. Det bör framhållas att en NVI inte innefattar bedömning av ett områdes betydelse för friluftslivet men kulturhistoriska spår kan inkluderas om de har betydelse för biologisk mångfald (t ex. gårdsgårdar). Fältinventeringen vid en NVI ska i Skåne utföras under perioden 1 april till 30 november.

Vid vår bedömning av naturvårdsarter har vi inte inkluderat rödlistade arter som är planterade eller förvildade (exempelvis naverlönn) utan de är i förekommande fall inhemska och naturligt förekommande. Sly av skogsalm och ask betraktas inte heller som rödlistad eftersom det endast är äldre träd av dessa arter som har ett biologiskt värde. Skogsalm och ask föryngrar sig på de flesta marker men kräver sedan kalk- och näringsrik mulljord för en god tillväxt. Dessutom angrips inte almsly och asksly av almsjuka respektive askskottsjukan.

Naturvärdesinventering på förstudienivå

Inför fältbesöket inhämtades information om förekommande arter i området via Artportalen (2020-06-30, period 2000-2020, 1980-2020 för kärlväxter), förekommande skyddade områden (Skyddad Natur, Naturvårdsverkets karttjänst) samt studier av andra kartor (topografiska kartan samt flygbilder). Potentiella naturvärdesobjekt identifierades för noggrannare bedömning i fält.

Naturvärdesinventering på fältnivå

Fältinventeringar gjordes 2020-07-30 genom att ströva igenom hela området i syfte att identifiera olika naturvärdesobjekt baserat på till exempel förekomster av naturvårdsarter och biotoper med betydelse för biologisk mångfald. Inventeringen utfördes av Marika Stenberg och Bettina Ekdahl.

Tillägg

Tilläggen ”naturvärdesklass 4”, ”detaljerar redovisning av artförekomst” och ”värdeelement” har genomförts inom hela inventeringsområdet.

Tillägget naturvärdesklass 4 innebär att naturvärdesobjekt med visst naturvärde avgränsades på samma sätt som naturvärdesobjekt med påtagligt, högt eller högsta naturvärde.

Tillägget detaljerad redovisning av artförekomst innebär att påträffade naturvårdsarter i form av fridlysta arter, skyddade arter och rödlistade arter har kartlagts men en geografisk noggrannhet på 1-5 meter och redovisats på en karta. Även invasiva arter har kartlagts i detta uppdrag.

Tillägget värdeelement innebär att strukturer med särskild betydelse för områdets biologiska mångfald har eftersökts och kartlagts. Olika biotyper kan ha olika värdeelement som exempelvis kan bestå av samlingar av sten, vattenmiljöer, död ved, skyddsvärda träd, sandblottor, sandbrinkar, klippor och hållkar. Värdeelement redovisas även om de ligger utan för avgränsade naturvärdesobjekt.

Resultat

Förstudie

Inga skyddade områden finns inom eller i anslutning till inventeringsområdet. Inte heller några relevanta naturvårdsarter finns rapporterade i eller i närheten av inventeringsområdet sedan tidigare. Inför fältbesöket delades området in i två områden som hade olika karaktär: den öppna ytan i väst och skogspartiet i öst.

Två fornlämningar finns i områdets östra utkant i form av en fossil åker med 29 röjningsrösen och en ca 35 meter lång äldre färdväg (figur 6).

Fältstudie

Områdesbeskrivning

Området består till största delen av lövskog (figur 3) med bok och al där alskogen utgör en sumpskog. Mycket död ved och större stenblock förekommer i skogsområdet som har en gles och lättframkomlig markvegetation. Ett flertal stigar går genom skogsområdet som kan nyttjas för promenader och rekreation. Intill skogsområdet västra utkant finns ett parti med svårframkomlig igenvuxen mark (figur 3). Fastigheterna Droskan 8 och 9 består av en mycket näringspåverkad igenväxningsmark med mestadels näringsgynnade gräsarter samt kirskaål och små hallonplantor (figur 3). I utkanten av tomterna står träd av bland annat salix, skogslönn och björk. Avstjälpling av trädgårdsavfall förekommer både i skogsområdet och igenväxningssytorna vilket ökar näringstillförseln i marken.



Figur 3. Från vänster: lövskogsmiljö som dominerar i inventeringsområdet, svårframkomlig igenvuxen mark i västra utkanten av skogsområdet och näringspåverkad igenväxningsmark på tomterna Droskan 8 och 9.

Naturvärdesbedömning

Vid inventeringen avgränsades tre naturvärdesobjekt där ett tilldelats naturvärdesklass 4 (visst naturvärde) och två tilldelats naturvärdesklass 3 (påtagligt naturvärde) (figur 4, tabell 1). Objektet består av en näringsrik bokskog, en alsumpskog och en igenväxningsmark med högrötsvegetation.

Detaljerade objektbeskrivningar av alla de naturvärdesklassade områdena och motiven till klassningarna följer nedan.



Figur 3. Översikt över de tre naturvärdesobjekt som avgränsades under fältinventeringen.

Tabell 1. Sammanställning av utpekade naturvärdesobjekt och deras klassningar.

Objekt	Biotop	Biotopvärde	Artvärde	Samlad bedömning
1	Näringsrik bokskog	Påtagligt	Visst	Naturvärdesklass 3
2	Alsumpskog	Påtagligt	Visst	Naturvärdesklass 3
3	Högrötsvegetation	Visst	Obetydligt	Naturvärdesklass 4

Naturvärdesobjekt 1

Naturtyp: Skog och träd

Biotop: Näringsrik bokskog

Naturvårdsarter: -

Värdeelement: Grova träd av bok, tall och pil. Flera stenmurar och rikligt med stenblock.

Areal: ca 2,1 ha

Samlad bedömning: Naturvärdesklass 3 påtagligt naturvärde, påtagligt biotopvärde, visst artvärde.

Beskrivning av området: Gles bokskog med inslag av tall, enstaka björk och ek. Skogens naturlighet tros vara hög där mänsklig påverkan i form av plockhuggning förekommer vilket håller skogen fortsatt gles och öppen. Överblommade rester av lundarter så som vitsippa och vårfryle tyder på att området har gott om vårblostande örter såsom sippor, violer och plister. Buskskiktet är gles med enstaka sly av hassel och bok. Rik mossvegetation med arter från ett flertal olika släkten av både blad och levermossor. Marken har rik förekomst av stenblock som binder marken och skapar förutsättningar för en rik mossflora. Förekomst av både grov och klev död ved i form av stockar, stubbar, stående döda och delvis döda träd. Mänsklig påverkan i form av avstjälpning av trädgårdsavfall, etablering av enstaka förvildade trädgårdsväxter samt en invasiv art (blekbalsamin) drar ner naturvärdet.



Naturvärdesobjekt 2

Naturtyp: Skog och träd

Biotop: Alsumpskog

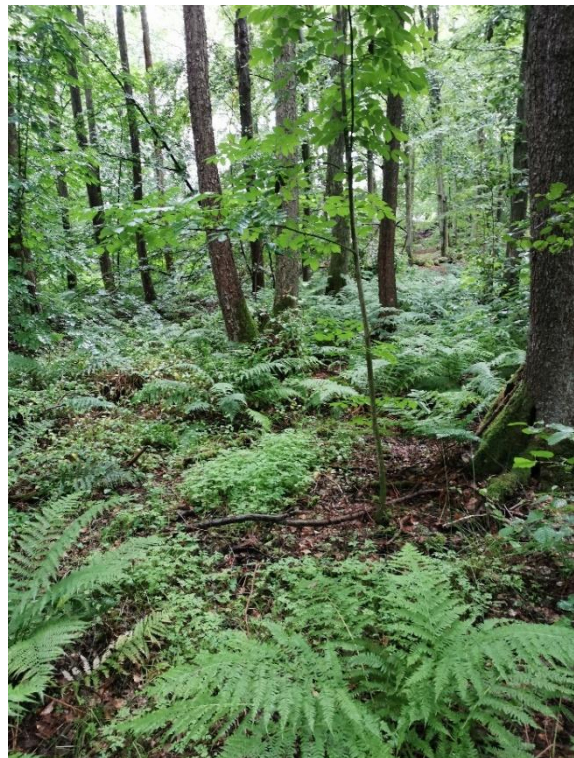
Naturvårdsarter: -

Värdeelement: Stenmur och stenblock

Areal: ca 0,4 ha

Samlad bedömning: Naturvärdesklass 3 påtagligt naturvärde, påtagligt biotopvärde, visst artvärde.

Beskrivning av området: Alsumpskog med sumpvegetation av bland annat tuvtåtel, mannagräs majbräken och harsyra. Rik mossvegetation med arter från ett flertal olika släkten av både blad och levermossor. Några av alarna har börjat bygga upp socklar vid basen av stammarna vilket tyder på att skogen har en längre kontinuitet som har betydelse för mångfalden. Dock är skogen ännu relativt ung vilket drar ner naturvärdet. Avsaknad av tydlig påverkan från skogsbruksåtgärder och att området har en naturlig hydrologi sedan lång tid tillbaka (Skånska rekogniseringskartan, 1810-1820) höjer naturvärdet. Förekomst av en liten mängd död ved. Området kan ha ett visst värde ur ett landskapsperspektiv för att knyta samman spridningsvägar till och från närliggande sumpskogsmiljöer.



Naturvärdesobjekt 3

Naturtyp: Igenväxningsmark

Biotop: Högrötsvegetation

Naturvårdsarter: -

Värdeelement: -

Areal: ca 0,2 ha

Samlad bedömning: Naturvärdesklass 4 visst naturvärde, visst biotopvärde, obetydligt artvärde.

Beskrivning av området: igenväxningsmark med högväxta blommande örter såsom mjölkört, älggräs, hallon, kirskål och dunört. Sly av björk, asp och lönn. Trädgårdsrymlingar i form av rönnsumak och kanadensiskt gullris förekommer. Kanadensiskt gullris räknas som en invasiv art. Terrängen är svårframkomlig för människor men kan ha en viss betydelse för småfågellivet och pollinerande insekter.



Naturvårdsarter

Inga naturvårdsarter påträffades under fältinventeringen. Den rika förekomsten av värdeelement i området i form av död ved, stenblock och skyddsvärda träd skapar dock förutsättningar för att naturvårdsarter skulle kunna förekomma i området. En riktad inventering av vedlevande insekter och kryptogamer (mossor, lavar och svampar) skulle troligen kunna påvisa åtminstone en handfull olika naturvårdsarter. Området kan även ha ett visst landskapsvärde för fåglar och andra lättspredda arter.

Invasiva arter

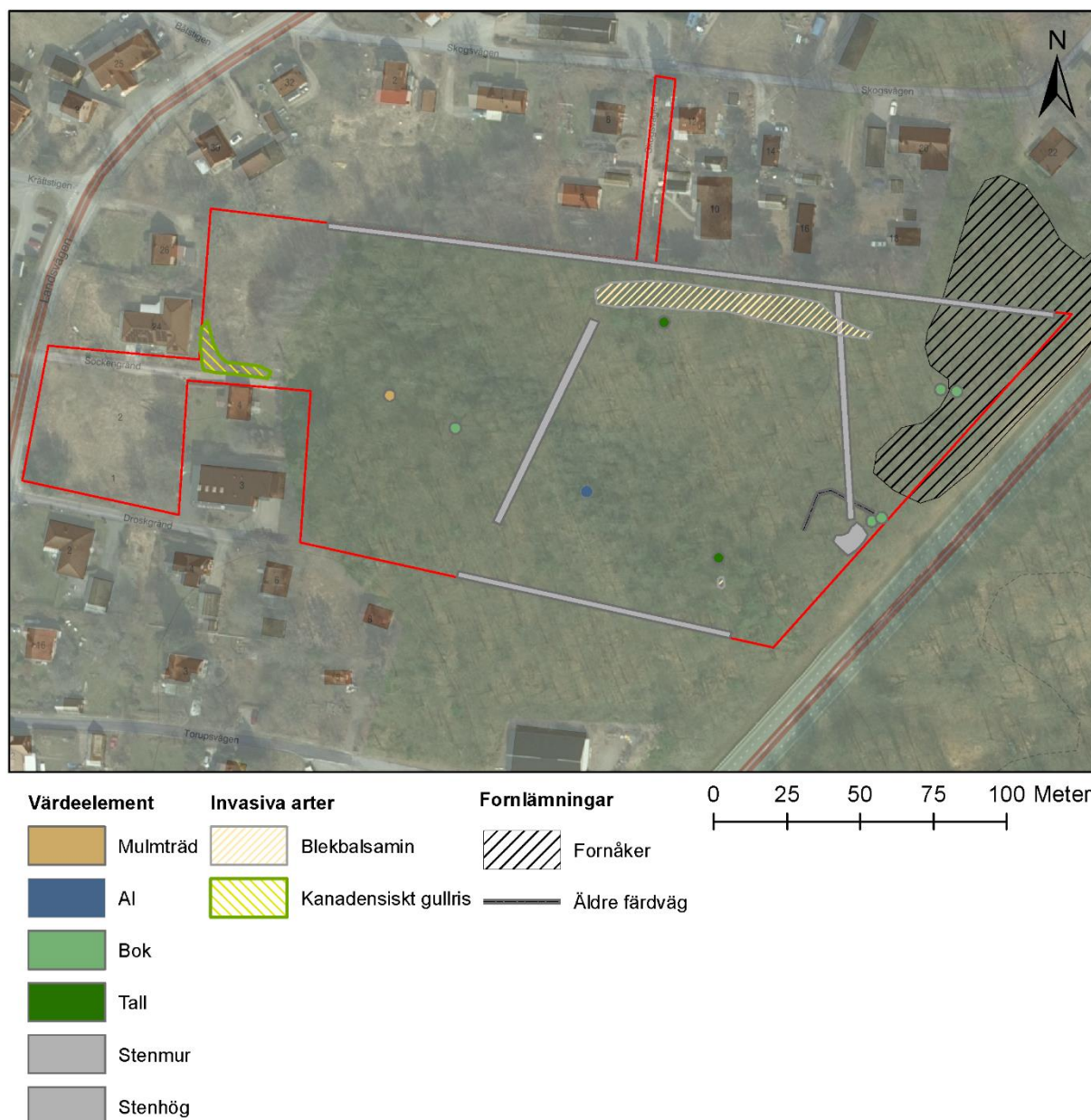
Två invasiva arter har påträffats i området: blekbalsamin (figur 5) och kanadensiskt gullris (figur 5). Blekbalsamin är en ettårig lågväxt ört med gula blommor och breda blad. Den sprider sig lätt med frön som skjuts iväg när frökapslarna spricker. Kanadensiskt gullris är en flerårig högväxt ört som blommar med små gula blommor. Fröna sprids lätt med vinden då fröna har en hårpensel likt en maskros. Båda arterna kan bilda stora bestånd som skuggar ut andra inhemska arter som då inte kan tillväxa utan konkurreras ut vilket minskar den biologiska mångfalden. Blekbalsamin bekämpas enklast genom att dra upp plantorna med roten då dess rötter är ytliga och lätta att dra upp. Stora bestånd av kanadensiskt gullris bekämpas med slätter två gånger per säsong. Bekämpning av båda arterna bör ske innan fröna mognat för att inte sprida dem. Allt växtmaterial ska behandlas som brännbart avfall och lämnas på en återvinningsstation.



Figur 5. Från vänster: blekbalsamin och kanadensiskt gullris.

Värdeelement

Tre olika typer av värdeelement har påträffats under inventeringen: skyddsvärda träd, stenmurar och stenhögar (figur 6, figur 7). Nio olika skyddsvärda träd av arterna al, bok, tall och pil noterades. Alen, bokarna och tallarna är grova (bok ≥ 80 cm i diameter i brösthöjd, tall ≥ 60 cm i diameter i brösthöjd) där några av dem har hål och död ved på stammen eller i kronan. Två av bokarna har även svamppåväxt. Pilen är ett dött grovt träd med mycket mulm i stammen. Grova träd med denna typ av egenskaper skapar livsmiljöer för många vedlevande insektsarter och ökar därmed mångfalden. Stenmurarna och stenhögen förutsättningar för en rik mossflora och övervintringsmöjligheter för exempelvis groddjur och små däggdjur.



Figur 6. Sammanställning av påträffade värdeelement, invasiva arter samt fornlämningar inom inventeringsområdet.



Figur 7. Värdeelement inom inventerat område. Från övre vänstra hörnet: äldre al med hål, stenmur med mossbeklädda block, äldre bok med svamppåväxt samt mulmträäd.

Samlad bedömning

Den samlade bedömningen är att skogsområdet (naturvärdesobjekt 1 och 2) har ett påtagligt värde för den biologiska mångfalden. I och med att miljön är mer varierad med riklig förekomst av stenblock, blötare och torrare partier, förekomst av skyddsvärda träd och stenmurar än vad traditionell produktionsskog brukar vara höjer det naturvärdet. Området kan även ha ett socialt värde som tätortsnära natur för de boende i bostadsområdet då det är lättframkomligt med många upptrampade stigar. Även om inga naturvårdsarter påträffades i området finns det en viss potential att det skulle kunna förekomma någon naturvårdsart av exempelvis vedlevande insekter, fladdermöss och kryptogamer.

Fem nya fastigheter planeras på Korsaröd 2:186. Med tanke på att alsumpskogen inom naturvärdesobjekt 2 skulle behöva dräneras (och därmed förstöra den naturliga hydrologin) om bebyggelse ska etableras här och att miljön är mer varierad i den norra och östra delen av naturvärdesobjekt 1 vore det önskvärt att bebyggelse etableras i direkt anslutning till befintlig bebyggelse i de sydvästra, västra och norra delarna av naturvärdesobjekt 1 för att minimera påverkan på biologisk mångfald. I området som omfattas av naturvärdesobjekt 3, som också ingår i Korsaröd 2:186, vore det också önskvärt att etablera planerad bebyggelse då exploatering av denna yta inte skulle påverka mångfalden nämnvärt. Motsvarande värden som finns inom naturvärdesobjekt 3 finns även i intilliggande befintliga fastigheters trädgårdar och inga särskilda arter är knutna till denna typ av miljö.

Om alsumpskogen dräneras och om ett flertal värdeelement tas bort i skogsområdet kommer det att påverka mångfalden negativt på lokal nivå. Liknande miljöer finns i närområdet men det är alltid önskvärt att bevara artrikare miljöer så långt det går för att bibehålla en rik mångfald och sammanhängande biotoper ur ett landskapsperspektiv vilket i sin tur skapar stabilare ekosystem. Alsumpskogens våta mark bidrar även med en större artrikedom till området i sin helhet eftersom andra typer av arter är knutna till denna miljö jämfört med de torrare bokskogs markerna runt omkring.

Den öppna ytan på fastigheterna Droskan 8 och 9 har ingen särskild betydelse för mångfalden och kan bebyggas utan någon negativ påverkan på den biologiska mångfalden.

Referenser

- Naturvårdsverket. 2012. Åtgärdsprogram för särskilt skyddsvärda träd. Mål och åtgärder 2012-2016, rapport 6496.
- Nitare, J. 2019. Skyddsvärd skog – naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning. Skogsstyrelsen.
- SIS Swedish Standards Institute. 2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) - Genomförande, naturvärdesbedömning och redovisning. Svensk standard SS 199000:2014
- SIS Swedish Standards Institute. 2014. Naturvärdesinventering avseende biologisk mångfald (NVI) - Komplement till SS 199000. Teknisk rapport SIS-TR 199001:2014
- Tyler, T. m.fl. (red.). 2007. Floran i Skåne. Arterna och deras utbredning. Lundsbotaniska förening. Lund.